

Saknr. 00634/05
Ark.nr. 033 &70
Saksbehandler:
Fylkesrådet

SAK 0045/05

**HØRING - UTKAST TIL LOV OM RÅD ELLER ANNEN
REPRESENTASJONSORDNING I KOMMUNER OG FYLKESKOMMUNER FOR
PERSONER MED FUNKSJONSNEDESETTELSE M.V.**

Saknr.: Utvalg
0045/05 Fylkesrådet

Møtedato
14.03.2005

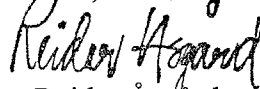
Fylkesrådets innstilling til vedtak:

1. Fylkeskommunene må kunne velge om de vil ha råd eller en annen formalisert representasjonsordning.
2. Flere fylkeskommuner må kunne ha felles råd eller annen ordning.
3. Fylkeskommunene må kunne ha felles ordning for eldre og mennesker med funksjonsnedsettelser.

Utrykte vedlegg:

- Høringsbrev av 27.01.2005 fra Arbeids- og sosialdepartementet
- Brev av 23.02.2005 fra Kontaktutvalget for fylkeseldrerådene

Hamar, 09.03.2005

Reidar Åsgård
Fylkesrådsleder

FYLKESRÅDETS VURDERING OG KONKLUSJON:

HØRING - UTKAST TIL LOV OM RÅD ELLER ANNEN REPRESENTASJONSORDNING I
KOMMUNER OG FYLKESKOMMUNER FOR PERSONER MED
FUNKSJONSNEDSETTELSE M.V.

Fylkesrådets vedtakskompetanse

Fylkesrådets vedtakskompetanse er hjemlet i delegert forvaltningsmyndighet gitt i fylkestingssak 0031/04.

Arbeids- og sosialdepartementet
Vedlegg
S.nr. -

SAKSUTREDNING:

HØRING - UTKAST TIL LOV OM RÅD ELLER ANNEN REPRESENTASJONSORDNING I KOMMUNER OG FYLKESKOMMUNER FOR PERSONER MED FUNKSJONSNEDESETTELSER M.V.

Innledning

Stortinget har bedt om et forslag på en lovfesting av en representasjonsordning for personer med funksjonshemming. Regjeringen har fulgt opp dette med å sende på høring et forslag om en lov. Hedmark fylkeskommune ønsker å avgi en uttalelse som også vurderer om det mest hensiktsmessige er en lovfesting av en representasjonsordning.

I fylkesrådets arbeid med saken har det vært avholdt et møte med leder i det fylkeskommunale rådet for funksjonshemmede, og arbeidsutvalget i rådet har fått tilgang til et utkast til høringsuttalelsen, som de har drøftet og kommet med en kommentar til. De har konkludert med at de ønsker en lovfesting av en representasjonsordning.

Utredning

Spørsmålet om å lovfeste en representasjonsordning for personer med funksjonshemming i kommuner og fylkeskommuner må vurderes langs to hovedlinjer. For det første, hvordan vi kan sikre at funksjonshemmede har kanaler for å nå fram med sine synspunkter, at de har makt og gjennomslagsevne til å nå fram i debatten om rammevilkårene for funksjonshemmede. Dernest må det vurderes hvordan lovfesting av ulike representasjonsordninger influerer på folkestyre i kommuner og fylkeskommuner.

Når Hedmark fylkeskommune tar dette utgangspunktet er det fordi vi gjennom ulike utredninger har fått fram kunnskap om at funksjonshemmedes behov i dag **ikke** blir hensyntatt i tilstrekkelig grad. Manneråkerutvalget, NOU 2001:22 oppsummerer på følgende måte: *”Utvalget peker spesielt på at de mindre synlige sidene ved samfunnets verdisystem, fører til en usagt nedprioritering av hensynet til funksjonshemmede”*, kap 2.2. Makt og demokratiutredningen konkluderer med at vårt representative folkestyre er i forvitring, og derfor er det fylkesrådets mening at det konsekvent må vurderes hvordan lovfesting av egne representasjonsordninger virker inn på de ordinære folkevalgte beslutningsorganene.

Det er det representative demokratiet som er grunnlaget for hvordan folkelig engasjement skal føres inn i beslutende organ på kommunalt, fylkeskommunalt og statlig nivå. De politiske partiene utarbeider partiprogrammer med basis i eget verdisyn og ut fra de behov partiene ser i sin kommune, sitt fylke og for nasjonen. Programmet ligger som ramme for utvikling av tjenestetilbud i kommuner, fylkeskommuner og stat, og det er velgere i valg som avgjør om det er gjort en tilstrekkelig god jobb for innbyggerne. I en idealsituasjon, kunne dette være tilstrekkelig for å sikre at de som skal høres blir hørt. Men sitatet over fra Manneråkerutvalget viser at det er et klart behov for andre former for medvirkning hvis vi mener alvor med å sikre at alle grupper skal komme til ordet gjennom en valgperiode.

Også valglovutvalget, NOU 2001:3, var opptatt av dette, og de påpeker at selv om det er stor enighet om det representative demokratiet, er det en omfattende debatt om hvordan en skal finne de

beste institusjonelle løsningene for et levende folkestyre. Makt og demokratiutredningen, NOU 2003:19 brukte begrepet tilleggsdemokrati om former som "supplerer folkestyre som formelt beslutningssystem..".

En av hovedkonklusjonene i Makt- og demokratiutredningen er at det representative demokratiet i Norge er i "forvitring mer enn i omforming", (Makt- og demokratiutredningen side 16.). Bakgrunnen for en så dyster konklusjon er en tiltagende rettsliggjøring av samfunnet og at andre enn direkte folkevalgte får stadig mer myndighet over viktige samfunnsområder.

Dette stiller oss overfor noen utfordringer i forhold til å hvilke vurderinger som må gjøres når det skal etableres organ som kommer inn i beslutningskjeden for folkevalgte organ. Problemstillingen er drøftet i valglovutvalget, som mener at de ordninger som etableres for å fange opp befolkningens engasjement utenom valg, måtte skje "i dialog med, og ikke på bekostning av, klassiske representative politiske institusjoner". (Valglovutvalget side 198). Hedmark fylkeskommune støtter det hovedsyn som valglovutvalget gir uttrykk for.

Fra lovgivningens side er det allerede i dag lagt opp til ulike former for medvirkning og krav for å ivareta funksjonshemmedes behov. Plan og bygningsloven har høringsbestemmelser til ulike typer planprosesser og krav om at det skal være egne barnetalsmenn i kommunene. Gjennom forskrifter stilles det funksjonskrav til utforming av bygg i forhold til funksjonshemmede. Det er lovfestet at det skal være eldreråd i kommuner og fylkeskommuner.

Kommuneloven har bestemmelser som pålegger kommuner og fylkeskommuner å informere om sin virksomhet, § 4. Videre er det krav om at økonomiplan og årsbudsjett skal være tilgjengelig i 14 dager før vedtak fattes i kommunestyre og fylkesting. Alt dette for å gi innbyggere og grupper mulighet til å si fra før vedtak fattes, hvis det er behov.

Manneråkerutvalgets konklusjon er at funksjonshemmede, til tross for alle ordninger, ikke får nødvendig tilgang til informasjon og at de heller ikke kommer til i den offentlige samtalen på linje med funksjonsfriske. Derfor er det viktig at kommuner og fylkekommuner i sin utvikling av velferdstilbudet sikrer god informasjon og gode prosesser for medvirkning.

Hedmark fylkeskommune har hatt fylkeskommunalt råd for funksjonshemmede lenge. Det ble gjort en vurdering i 1988 i forbindelse med endringer i den daværende statlige ordningen, og fylkestinget ville ha et organ for å sikre et talerør for funksjonshemmede. Det har vært eldreråd i Hedmark fylkeskommune fra 1988, som gikk inn i den lovpålagte ordningen da den kom i 1992. Våre erfaringer er at begge rådene har en viktig funksjon.

Fra den tiden fylkeskommunen hadde ansvar for spesialisthelsetjenesten, hadde vi i tillegg stor nytte av også å trekke brukerorganisasjoner mer direkte inn i forhold til planlegging innenfor både somatisk og psykiatrisk spesialisthelsetjeneste. Det ble derfor brukt midler for å støtte opp om pasientorganisasjoner for å sikre at de hadde et resursgrunnlag til å arbeide med.

Vår erfaring er at det ikke er noe fasit på hva som er riktig organisering eller metode i enkeltprosesser, når det gjelder medvirkning. Det er viktig med et stabilt sekretariat for å sikre kontinuitet og kapasitet på oppfølging.

I norske kommuner og fylkeskommuner er det allerede i dag ulik organisering og metoder som brukes for å sikre medvirkning fra ulike grupper. Staten må heller støtte opp om dette mangfoldet, framfor å lovfeste en modell for hele landet.

Hedmark fylkeskommune støtter ikke en lovfesting råd for funksjonshemmede. Det må være opp til den enkelte kommune/fylkeskommune, sammen med brukerorganisasjonene, å finne en form på å ivareta de viktige hensyn som det er å involvere funksjonshemmede i kommunal og fylkeskommunal virksomhet.

Hvis det er slik at det skal lovfestes en type representasjonsordning, bør det være en generell medvirkningsparagraf i kommuneloven, framfor å ha egne lover på mange sektorområder. En slik paragraf kan si noe om hva en ønsker å oppnå, men stille kommuner og fylkeskommuner fritt i forhold til organisering. Ved å ha en egen paragraf i kommuneloven, vil en også knytte ordningen opp til den ordinære kommuneorganisasjonen, og en vil også åpne for samarbeidsmodeller med andre kommuner og fylkeskommuner.

Høringsnotatet tar også opp spørsmålet om å se eldreråd og en ordning for funksjonshemmede i sammenheng. Det har kommet en uttalelse fra kontaktutvalget for fylkeseldrerådene, der de ønsker å opprettholde loven om eldreråd som i dag. Hedmark fylkeskommunes mener at en sammenslåing ikke må presses fram. Men vi mener samtidig at det ikke må være bestemmelser som hindrer samarbeid eller at noen har det som et fellesorgan, der partene ønsker det.

Drøfting

Det er hensyn som taler for og mot en lovfesting av en representasjonsordning. Fylkesrådet vil imidlertid legge avgjørende vekt på at for å sikre en så god integrering med fylkeskommunens ordinære politiske og administrative organ, mener fylkesrådet at:

1. Fylkeskommunene må kunne velge om de vil ha råd eller en annen formalisert representasjonsordning.
2. Flere fylkeskommuner må kunne ha felles råd eller annen ordning.
3. Fylkeskommunene må kunne ha felles ordning for eldre og mennesker med funksjonsnedsettelse.